

УДК 347.962.6

DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.11.46>**Ярослав Скоромний,**

канд. юрид. наук,

викладач кафедри судоустрою, прокуратури та адвокатури

Львівського університету бізнесу та права

ЗАХОДИ МАТЕРІАЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУДДІВ І ЗАПОБІГАННЯ ПРАВОПОРУШЕННЯМ У СУДДІВСЬКОМУ КОРПУСІ

У статті представлено особливості вжиття заходів матеріально-правового забезпечення суддів та запобігання правопорушенням у суддівському корпусі. З'ясовано, що ключові особливості забезпечення суддів та запобігання правопорушенням, вчинюваним суддями у суддівському корпусі, регулюються положеннями таких документів, як Конституція України, Закон України «Про судоустрій і статус суддів», Пояснювальна записка до Європейської хартії про статус суддів (Модельний кодекс), Загальна (Універсальна) хартія судді, а також низкою рішень Конституційного Суду України. Визначено, що рівень оплати праці суддів відповідно до їх посади та службових обов'язків має бути таким, який би гарантував суддям захист від тиску, що створюється внаслідок прийняття ними судових рішень або через судову поведінку. Встановлено, що будь-який вплив на зниження рівня гарантій, якими передбачається незалежність суддів, виступає як протиріччя конституційним вимогам та унеможливорює процес неухильного здійснення суддею незалежного правосуддя й забезпечення захисту прав та свобод громадян. Доведено, що суддям надаються гарантії на їх матеріальне забезпечення від держави, яке проявляється насамперед у вигляді суддівських винагород, пенсій, щомісячних довічних грошових утримань, а також у перспективі отримання статусу судді у відставці. Встановлено, що за вчинення правопорушень судді позбавляються права на одержання доплат до посадового окладу, причому також знижується рівень суддівської винагороди. З'ясовано, що суддя, вийшовши у відставку, отримує вихідну допомогу, розмір якої становить три місячних суддівських винагород, які він отримував за посадою, яку займав в останній період. Доведено, що фінансове забезпечення суддів є одним із найбільш ефективних способів запобігання правопорушенням, вчинюваним суддями. Встановлено, що зниження посадового окладу судді чи розміру пенсійного забезпечення прямо порушує принцип незалежності судді та підвищує ймовірність вчинення суддею правопорушень. Тут необхідно також врахувати особливості та засоби (заходи, способи, методи) запобігання правопорушенням, що вчиняються суддями у суддівському корпусі.

Ключові слова: суддівський корпус, правопорушення, правосуддя, судочинство, суддя, суд.

Постановка проблеми. За міжнародними стандартами судочинства формується важливість створення та забезпечення належних умов праці для працівників органів судової влади, зокрема суддів. Такі дії насамперед розглядаються як гарантії забезпечення їх незалежності відповідно до положень законодавства. Дослідження доводять, що безпосередній обов'язок держави перед суддями полягає у гарантуванні надання їм належних матеріальних та організаційних умов праці, за якими виключено вчинення правопорушень, пов'язаних насамперед із корупцією, та якими передбачено престижність посади судді [1, с. 22].

Таким чином, стаття націлена на дослідження особливостей забезпечення суддів, від якого певною мірою залежить процес

здійснення правосуддя та запобігання правопорушенням, що вчиняються суддями.

Особливості запобігання правопорушенням, вчинюваним суддями, сьогодні є загально вивченими багатьма вченими-правниками та практиками-юристами, серед яких слід відзначити таких, як А.Г. Алексєєв [1], В.В. Форманюк [2], В.О. Швець [3].

Водночас ключові особливості забезпечення суддів та запобігання правопорушенням, вчинюваним суддями у суддівському корпусі, регулюються положеннями таких документів:

- Конституція України [4];
- Закон України «Про судоустрій і статус суддів» [5];
- Пояснювальна записка до Європейської хартії про статус суддів (Модельний кодекс) [6];

- Загальна (Універсальна) хартія судді [7];
- Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень статті 2, абзацу другого пункту 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи», статті 138 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (справа щодо змін умов виплати пенсії і щомісячного довічного грошового утримання суддів у відставці) [8];
- Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями Верховного Суду України та 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень абзаців третього, четвертого пункту 13 розділу XV «Прикінцеві положення» Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» та офіційного тлумачення положення частини третьої статті 11 Закону України «Про статус суддів» (справа про рівень пенсії і щомісячного довічного грошового утримання) [9];
- Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо офіційного тлумачення поняття «щомісячне довічне грошове утримання», що міститься у підпункті «е» підпункту 165.1.1 пункту 165.1 статті 165 Податкового кодексу України [10];
- Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень статті 36, пунктів 20, 33, 49, 50 статті 71, статей 97, 98, 104, 105 Закону України «Про Державний бюджет України на 2007 рік» (справа про гарантії незалежності суддів) [11].

Однак огляд літературних джерел [1–11] засвідчує, що недослідженою залишається проблематика запобігання правопорушенням, вчинюваним суддями, з огляду на матеріально-правове забезпечення їх діяльності.

Метою статті є виявлення та представлення особливостей вжиття заходів матеріально-правового забезпечення суддів та запобігання правопорушенням у суддівському корпусі.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до п. 6 «Оплата праці та соціальний захист» Європейської хартії про статус суддів [6] передбачається, що рівень оплати праці суддів відповідно до їх посади та службових обов'язків має бути таким, який би гаранту-

вав суддям захист від тиску, що створюється внаслідок прийняття ними судових рішень або через судову поведінку. Такі дії в перспективі впливають на погіршення незалежності та неупередженості суддів.

Рівень оплати праці суддям відповідно до їх посади може бути різним, оскільки насамперед він залежить від стажу та професійних обов'язків, зокрема від важливості завдань. Для отримання вищого рівня оплати праці потрібно чітко підходити під критерії та уникати непорозумінь у ході здійснення правосуддя [6].

Суддям відповідно до положень Європейської хартії про статус суддів [6] надаються соціальні пільги, які насамперед полягають у наданні гарантій захисту від впливу соціальних ризиків, зокрема від впливу хвороби, на час пологової відпустки, у зв'язку з інвалідністю, у вигляді допомоги на випадок смерті. Коли суддя досяг пенсійного віку за результатами терміну перебування на посаді, він має право на пенсійне забезпечення.

Згідно з положеннями Генеральної Асамблеї ООН, головними принципами незалежності органів судової влади є [1, с. 13–18]:

- 1) принцип чітко встановлених та гарантованих термінами повноважень суддів;
- 2) принцип гарантування безпеки суддів;
- 3) принцип гарантування винагороди суддям, належних умов виконання службових повноважень, прийнятного віку виходу у відставку (на пенсію);
- 4) принцип об'єктивності критеріїв кар'єрного зростання відповідно до рівня здібностей, умінь, досвіду та моральних якостей.

Щодо рівня матеріально-правових гарантій, якими забезпечується професійна діяльність суддів, то дослідження свідчать про те, що міжнародно-правовими документами має забезпечуватися гарантія підвищення такого рівня. Водночас гарантія як складова частина підвищення має бути націлена не на забезпечення особистих привілеїв судді, а на забезпечення належних умов здійснення ними правосуддя у ході виконання службових обов'язків.

Так, відповідно до позиції Конституційного Суду України, будь-який вплив на пониження рівня гарантій, якими передбачається незалежність суддів, виступає як протиріччя конституційним вимогам та унеможливує процес неухильного здійснення суддями незалежного правосуддя й забезпечення захисту прав та свобод громадян.

Позиції Конституційного Суду України чітко викладені у положеннях статті 55 Конституції України [4], якою зазначається, що судом повинні захищатися права та свободи людини та громадян. Кожному має гаранту-

ватися право на оскарження рішень (дій чи бездіяльності) посадових та службових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування у суді.

Окрім того, вищезазначене має місце в положеннях Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [5]. Так, відповідно до положень статті 48 «Незалежність судді» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [5], з повагою ставитися до принципу незалежності судді і не посягати на нього зобов'язані як органи державної влади, так і органи місцевого самоврядування спільно із їх посадовими і службовими особами. Окрім того, до категорії таких суб'єктів також належать юридичні та фізичні особи і їх об'єднання.

Конституційним Судом України також передбачено позицію, яка підтримується положеннями Конституції України та іншими законодавчими документами, про те, що гарантії незалежності суддів є невід'ємними елементами їх правового статусу, а також поширюються на суддів усіх рівнів та виступають важливою умовою проведення незалежного й неупередженого правосуддя справедливим та безстороннім судом [8].

Так, відповідно до статті 48 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [5], незалежність суддів забезпечується за рахунок:

- особливого порядку визначення такого принципу, особливості притягнення суддів до відповідальності, особливості звільнення суддів і припинення їх повноважень;
- імунітету та недоторканності суддів;
- незмінюваності суддів;
- правової процедури проведення правосуддя відповідно до положень процесуального законодавства, а також таємниці ухвалення рішення у суді;
- встановлення заборони на будь-яке втручання у процес проведення правосуддя;
- притягнення правопорушників до відповідальності за прояв неповаги до суддів чи суду;
- окремої процедури фінансування та організаційного захисту професійної діяльності судів відповідно до положень законодавства;
- належного соціального й матеріального забезпечення суддів;
- функціонування органів самоврядування та органів суддівського врядування;
- спеціально визначених законом засобів забезпечення особистої безпеки суддів та членів їх сім'ї, а також їх майна;
- надання права суддям на відставку.

Окрім того, Конституцією України [4], зокрема статтею 126, зазначено, що незалежність судді гарантується Конституцією України та законами України.

З огляду на зазначене суддям надаються гарантії на їх матеріальне забезпечення від держави, яке проявляється насамперед у вигляді суддівських винагород, пенсій, щомісячних довічних грошових утримань, а також у перспективі отримання статусу судді у відставці.

Така ситуація засвідчує, що суддівська винагорода виступає не тільки одним з основних елементів правового статусу суддів, але й гарантією, наданою Конституцією України. Так, суддівська винагорода надається суддям за виконання службових повноважень.

Водночас надання суддям винагороди певною мірою є одним із головних елементів їх правового статусу, а отримання суддями пенсій та довічного грошового утримання свідчить про надання гарантії матеріального забезпечення на випадок, коли судді вже не перебувають на посаді, однак у минулому сумлінно виконували свої службові обов'язки.

При цьому винагорода у вигляді пенсій та довічного грошового утримання розглядається не як привілей або пільга, а як спосіб реалізації прав кожного на працю, оскільки це передбачено статтею 43 Конституції України [4].

Правовий статус суддів накладає на них та членів їхніх сімей певні обмеження, тому їх треба компенсувати шляхом надання належних умов праці та гідної оплати праці. Тут слід відзначити, що надання суддям належних умов праці та гідної оплати праці вимагає від них дотримання положень трудової дисципліни [2, с. 72–76].

З огляду на це варто розкрити основні фінансово-правові способи стимулювання правомірної поведінки суддів, які сьогодні передбачені законодавством. Так, наприклад, у Законі України «Про судоустрій і статус суддів» [5] визначено розмір заробітної плати суддів та види доплат. Окрім того, цим Законом вперше вводиться поняття «суддівська винагорода», відповідно до якого передбачається грошове утримання суддів. Також положеннями цього Закону регулюється розмір посадового окладу судді, а також визначається обмежений перелік доплат до посадового окладу. Особливості призначення суддівської винагороди регулюються тільки положення цього Закону та не можуть регулюватися іншими нормативно-правовими документами.

Отже, положеннями статті 135 «Суддівська винагорода» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [5] зазначається, що суддям виплачується суддівська винагорода з дня, коли їх зарахували до штату певного суду, окрім випадків, визначених цим

Законом. При цьому суддівська винагорода включає посадовий оклад і доплати за:

- термін перебування на адміністративній посаді;
- вислугу років;
- науковий ступінь;
- роботу, якою передбачається доступ до державної таємниці.

Водночас запропонований у Законі України «Про судоустрій і статус суддів» [5] підхід до складу суддівської винагороди свідчить про те, що така винагорода аж ніяк не виступає стимулюючим елементом для суддів, оскільки у складі суддівської винагороди не передбачено надання премій суддям.

Водночас слід відзначити, що Законом України «Про судоустрій і статус суддів» [5] передбачено відсторонення судді від посади, а також інші дисциплінарні стягнення за вчинення суддями правопорушень. Водночас за вчинення правопорушень судді позбавляються права на одержання доплат до посадового окладу, причому також знижується рівень суддівської винагороди, якщо, наприклад, їх переводять до суду нижчого рівня.

Слід відзначити, що принцип справедливості та принцип індивідуалізації, які становлять основу відповідальності суддів, впливають на заохочення суддів до сумлінного виконання службових обов'язків.

Окрім того, початковий розмір посадового окладу становить для суддів [5]:

- місцевого суду 30 прожиткових мінімумів для працездатного населення, розмір яких встановлюється на 1 січня поточного року;

- апеляційного суду чи вищого спеціалізованого суду 50 прожиткових мінімумів для працездатного населення, розмір яких встановлюється на 1 січня поточного року.

Слід відзначити, що початковий розмір посадового окладу судді визначається також на основі застосування певних регіональних коефіцієнтів, зокрема [5]:

- початковий розмір посадового окладу судді з огляду з 1,1 регіонального коефіцієнта свідчить про те, що суддя здійснює правосуддя у суді, який розміщений у населеному пункті, у якому кількість населення не є меншою 100 тисяч осіб;

- початковий розмір посадового окладу судді з огляду на 1,2 регіонального коефіцієнта свідчить про те, що суддя здійснює правосуддя у суді, який розміщений у населеному пункті, у якому кількість населення не є меншою 500 тисяч осіб;

- початковий розмір посадового окладу судді з огляду на 1,25 регіонального коефіцієнта свідчить про те, що суддя здійснює правосуддя у суді, який розміщений у насе-

леному пункті, у якому кількість населення не є меншою 1 мільйона осіб.

Суддям також виплачується щомісяця доплата (за вислугу років) розміром 15%, коли суддя пропрацював більше 3 років на посаді судді, 20% – більше 5 років, 30% – більше 10 років, 40% – більше 15 років, 50% – більше 20 років, 60% – більше 25 років, 70% – більше 30 років, 80% – більше 35 років [5].

Щодо трудового стажу суддів, то стаття 137 «Стаж роботи судді» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [5] свідчить про те, що трудовий стаж суддів включає стаж (досвід) професійної діяльності на посаді судді, вимоги до якого визначені положеннями законодавчих документів.

Суддям також виплачується доплата щомісяця за наявність наукового ступеня кандидата (доктора філософії) чи доктора наук з певної спеціальності у сумі 15% та 20% посадового окладу судді певного суду. Суддя також отримує виплату щомісяця за діяльність, якою передбачається доступ до державної таємниці, у сумі, що прямо залежить від рівня секретності інформації. Так, за рівень секретності інформації «Цілком таємно» судді отримують доплату у сумі 10% посадового окладу, а за рівень секретності інформації «Таємно» – 5% посадового окладу [5].

Коли суддя не здійснює правосуддя, то він позбавляється права на одержання доплат до посадового окладу (за винятком випадків, коли суддя є непрацездатним чи перебуває у щорічній оплачуваній відпустці) [5].

Відповідно до положень статті 136 «Відпустка» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [5], судді отримують щорічну оплачувану відпустку терміном 30 робочих днів. За цей період суддям не тільки виплачується суддівська виплата, але й надається допомога на оздоровлення у сумі одного посадового окладу. Судді, які пропрацювали на посаді судді понад 10 років, можуть отримати додаткову відпустку, яка оплачується, терміном на 15 днів.

Відповідно до статті 13 «Винагорода та вихід у відставку» Загальної (Універсальної) хартії судді, ухваленої 17 листопада 1999 року Центральною Радою Міжнародної Асоціації Суддів в Тайпеї (Тайвань) [7], судді мають право на отримання винагороди у достатньому розмірі задля забезпечення особистої економічної незалежності. При цьому винагорода не має прямо залежати від результатів професійної діяльності та знижуватися в разі терміну повноважень. Судді мають право на вихід у відставку з призначенням на цій основі щорічної пенсії чи ренти відповідно до рівня професійної кате-

горії. Також судді, що вийшли у відставку, не можуть бути обмеженими у правах займатися іншими видами юридичної діяльності, і на це не впливає те, що в минулому вони здійснювали правосуддя, тобто займали посаду суддів.

Відповідно до статті 126 Конституції України [4], суддя може бути звільнений за власним бажанням із посади в разі подання ним заяви про відставку чи звільнення.

Згідно зі статтею 142 «Пенсія або щомісячне довічне грошове утримання судді у відставці» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [5], суддям, які вийшли у відставку в разі досягнення 62 років для чоловіків та для жінок у разі досягнення пенсійного віку, виплачується пенсія на засадах, визначених законодавством, чи за вибором суддів – щомісячне довічне грошове утримання.

При цьому статтею 145 «Припинення відставки судді» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [5] зазначається, що суддя може припинити перебування у відставці в разі:

- повторного призначення на посаду судді;
- набуття законності обвинуваченого вирок стосовно судді, якому відзначено вчинення суддею умисного тяжкого злочину;
- визнання безвісті відсутнім чи оголошення померлим;
- набуття суддею громадянства іншої держави.

Водночас рішення про припинення відставки суддів ухвалюється Вищою радою правосуддя [5].

Дослідження доводять, що щомісячне довічне грошове утримання судді свідчить про певний інтерес. Так, якщо розглядати таку ситуацію з боку пенсійного забезпечення, то можна побачити, що цей процес виступає одним із видів соціальних виплат, які нараховуються державою за результати професійної діяльності суддів відповідно до термінів перебування їх на посаді. У юридичній літературі часто щомісячне довічне грошове забезпечення трактується як пенсія, тому що цей різновид виплат судді відповідає принципам соціальної виплати, зокрема принципу систематичної щомісячної виплати; принципу присутності законодавчо закріплених вимог на нарахування такої виплати відповідно до трудового стажу; принципу суб'єктивності [3, с. 95].

Окрім того, особливості щомісячного довічного грошового утримання як одного з видів пенсійного забезпечення є такими [8; 9; 10; 11]:

1) щомісячне довічне грошове забезпечення являє собою певне матеріальне забезпечення, яке виплачується суддям, що перебувають у відставці, тобто суддям, які фактично є пенсіонерами;

2) щомісячне довічне грошове забезпечення являє собою елемент правового статусу суддів та виступає гарантією дотримання принципу незалежності судді, зокрема з фінансової точки зору;

3) в основі щомісячного довічного грошового забезпечення лежить виплата, яка не належить до суддівської винагороди, тому не виступає елементом заробітної плати судді;

4) Пенсійним фондом України на основі коштів Держбюджету проводиться нарахування щомісячного довічного грошового забезпечення судді, що перебуває у відставці;

5) для отримання щомісячного довічного грошового забезпечення суддя повинен мати законодавчо установленний трудовий стаж на посаді, який становить 20 років, при цьому не вимагається досягнення суддею пенсійного віку, як, наприклад, це потрібно для пенсійного забезпечення судді;

6) розмір щомісячного довічного грошового забезпечення не залежить від здійснюваної суддею іншої професійної діяльності;

7) у разі належного виконання службових обов'язків суддя отримує право на пенсійне забезпечення чи на щомісячне довічне грошове забезпечення.

Коли змінюється розмір суддівської винагороди, зокрема її складових частин, то суддя, який працює на цій посаді, проводить перерахунок щомісячного довічного грошового забезпечення, який був призначений раніше [5].

При цьому суддя, вийшовши у відставку, отримує вихідну допомогу. Розмір вихідної допомоги становить 3 місячних суддівських винагород, які він отримував за посадою, яку займав в останній період. Однак коли суддя вийшов із відставки та був повторно призначений на посаду, яку обіймав до відставки, то виплата вихідної допомоги не проводиться (відповідно до статті 143 «Вихідна допомога судді у зв'язку з відставкою» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [5]).

Згідно зі статтею 144 «Медичне обслуговування та санаторно-курортне лікування суддів та членів їхніх сімей» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [5], суддя та члени його сім'ї отримують право на медичне обслуговування у державних закладах охорони здоров'я на безоплатній основі. Причому члени сім'ї судді мають право на медичне обслуговування у державних закладах охорони здоров'я, в яких обслуговується суддя.

Світова практика фінансового забезпечення суддів засвідчує, що такий вид забезпечення є одним із найбільш ефективних способів запобігання правопорушенням, вчинюваним суддями. Так, наприклад, у країнах Європейського Союзу суддями є посадовці, що отримують найбільші гарантії фінансового забезпечення. Це полягає в тому, що їх заробітна плата є суттєво вищою за розмір середньомісячного доходу населення [12, с. 376].

Водночас зниження посадового окладу судді чи розміру пенсійного забезпечення прямо порушує принцип незалежності судді та підвищує ймовірність вчинення суддею правопорушень. З огляду на це суддя обмежується правом заробітку додаткових матеріальних благ, тобто він не може обіймати інші оплачувані посади чи виконувати іншу оплачувану роботу, тому суддя має отримувати належне грошове утримання як компенсацію за обмеження у діяльності, оскільки це вимагається його посадою. За таких умов порушується принцип правомірності чи законності очікувань, згідно з якими суддя повинен отримати матеріальну компенсацію за виконані ним професійні обов'язки. Суддя також втрачає довіру до держави, коли не підвищується якість виконуваних ним державно-владних повноважень.

При цьому, відповідно до Рішення Конституційного Суду України, у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень статті 2, абзацу другого пункту 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи», статті 138 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (справа щодо змін умов виплати пенсій і щомісячного довічного грошового утримання суддів у відставці) стосовно гарантій незалежності суддів у ситуації відставки за станом здоров'я (наприклад, така подія мала місце у 2010 році, коли відбувалася судова реформа) обмежень не визначено [8].

Відповідно до статті 146 «Особливості забезпечення функціонування судової влади» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [5], держава гарантує надання суддям достатнього рівня соціального забезпечення.

Висновки

Результати опрацювання джерел [1–12] дали змогу представити особливості життя заходів матеріально-правового забезпечення суддів та запобігання правопорушенням у суддівському корпусі. З огляду на це з'ясовано таке:

– ключові особливості забезпечення суддів та запобігання правопорушенням, вчинюваним суддями у суддівському корпусі, регулюються положеннями таких документів, як Конституція України, Закон України «Про судоустрій і статус суддів», Пояснювальна записка до Європейської хартії про статус суддів (Моделльний кодекс), Загальна (Універсальна) хартія судді, а також низкою рішень Конституційного Суду України;

– рівень оплати суддів відповідно до їх посади та службових обов'язків має бути таким, який би гарантував суддям захист від тиску, що створюється внаслідок прийняття ними судових рішень або через судову поведінку;

– будь-який вплив на пониження рівня гарантій, якими передбачається незалежність суддів, виступає як протиріччя конституційним вимогам та унеможлиблює процес неухильного здійснення суддею незалежного правосуддя й забезпечення захисту прав та свобод громадян;

– суддям надаються гарантії на їх матеріальне забезпечення від держави, яке проявляється насамперед у вигляді суддівських винагород, пенсій, щомісячних довічних грошових утримань, а також у перспективі отримання статусу судді у відставці;

– за вчинення правопорушень судді позбавляються права на одержання доплат до посадового окладу, причому також знижується рівень суддівської винагороди;

– суддя, вийшовши у відставку, отримує вихідну допомогу, розмір якої становить 3 місячних суддівських винагород, які він отримував за посадою, яку займав в останній період;

– фінансове забезпечення суддів виступає одним із найбільш ефективних способів запобігання правопорушенням, вчинюваним суддями;

– зниження посадового окладу судді чи розміру пенсійного забезпечення прямо порушує принцип незалежності судді та підвищує ймовірність вчинення суддею правопорушень.

Перспективами подальших досліджень є комплексне дослідження особливостей та засобів (заходів, способів, методів) запобігання правопорушенням, що вчиняються суддями у суддівському корпусі.

Список використаних джерел:

1. Міжнародні стандарти незалежності суддів: збірка документів / відповідальний за випуск А.Г. Алексеев. Київ: Поліграф-Експрес, 2008. 184 с. URL: http://www.judges.org.ua/article/int_stand.pdf (дата звернення: 25.10.2020).

2. Форманюк В.В. Правові засоби забезпечення трудової дисципліни : монографія. Одеса : Фенікс, 2012. 182 с.

3. Швець В.О. Правове регулювання пенсійного забезпечення суддів в Україні : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2012. 208 с.

4. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року (із змінами та доповненнями). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 25.10.2020).

5. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 2 червня 2016 року № 1402-VIII (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 25.10.2020).

6. Пояснювальна записка до Європейської хартії про статус суддів (Модельний кодекс) від 10 липня 1998 року, документ № 994 а46. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a46#Text (дата звернення: 25.10.2020).

7. Загальна (Універсальна) хартія судді, ухвалена 17 листопада 1999 року Центральною Радою Міжнародної Асоціації Суддів в Тайпеї (Тайвань), документ № 995_j63. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_j63#Text (дата звернення: 25.10.2020).

8. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень статті 2, абзацу другого пункту 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи», статті 138 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (справа щодо змін умов виплати пенсій і щомісячного довічного грошового утримання суддів у відставці) : Рішення Конституційного Суду України від 3 червня 2013 року № 3-рп/2013, справа № 1-2/2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003p710-13#Text> (дата звернення: 25.10.2020).

9. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями Верховного Суду України та 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень абзаців третього, четвертого пункту 13 розділу XV «Прикінцеві положення» Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» та офіційного тлумачення положення частини третьої статті 11 Закону України «Про статус суддів» (справа про рівень пенсії і щомісячного довічного грошового утримання) : Рішення Конституційного Суду України від 11 жовтня 2005 року № 8-рп/2005, справа № 1-21/2005. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v008p710-05#Text> (дата звернення: 25.10.2020).

10. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо офіційного тлумачення поняття «щомісячне довічне грошове утримання», що міститься у підпункті «е» підпункту 165.1.1 пункту 165.1 статті 165 Податкового кодексу України : Рішення Конституційного Суду України від 14 грудня 2011 року № 18-рп/2011, справа № 1-33/2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v018p710-11#Text> (дата звернення: 25.10.2020).

11. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень статті 36, пунктів 20, 33, 49, 50 статті 71, статей 97, 98, 104, 105 Закону України «Про Державний бюджет України на 2007 рік» (справа про гарантії незалежності суддів) : Рішення Конституційного Суду України від 18 червня 2007 року № 4-рп/2007, справа № 1-23/2007. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v004p710-07#Text> (дата звернення: 25.10.2020).

12. Seibert-Fohr A. (ed.). Judicial Independence in Transition. Beiträge Zum Ausländischen Öffentlichen Recht Und Völkerrecht. 2012. DOI: <https://doi.org/10.1007/978-3-642-28299-7>.

Yaroslav Skoromnyy. Measures of material and legal support of judges and the prevention of offenses in the judicial manpower

The article presents the features of the application of measures of material and legal support of judges and the prevention of offenses in the judicial manpower. It was found that the key features of the provision of judges and the prevention of offenses committed by judges in the judicial corps are regulated by the provisions of such documents as the Constitution of Ukraine, the Law of Ukraine "On the Judicial System and the Status of Judges", Explanatory Note to the European Charter on the Status of Judges (Model Code), General (Universal) charter of a judge and a number of decisions of the Constitutional Court of Ukraine. It was determined that the level of remuneration of judges in accordance with their position and official duties should be such that would guarantee judges protection from the pressure created as a result of their judicial decisions or through judicial behavior. It has been established that any impact on lowering the level of guarantees that provide for the independence of judges acts as a contradiction to constitutional requirements and makes it impossible for a judge to steadily implement independent justice and ensure the protection of citizens' rights and freedoms. It has been proved that judges are provided guarantees for their material support from the state, which manifests itself primarily in the form of judicial awards, pensions, monthly lifelong cash deductions, as well as in the prospect of obtaining the status of a retired judge. It has been established that for committing offenses, judges are deprived of the right to receive additional payments to the official salary, and the level of judicial remuneration also decreases.

It was found that a judge, upon retirement, receives a severance pay, the amount of which is 3 months of judicial awards, which he received in the post he held recently. It has been proven that the financial provision of judges is one of the most effective ways to prevent offenses committed by judges. It has been established that a decrease in a judge's salary or the amount of pension provision directly violates the principle of judicial independence and increases the likelihood of a judge committing crimes. Here it is also necessary to take into account the features and means (measures, ways, methods) of prevention of offenses committed by judges in the judicial manpower.

Key words: judicial manpower, offenses, justice, legal proceedings, judge, court.

